

Abstract: Het gebruik van uitspraakstrategieën door vreemdetaallearners rond leenfonemen.
Case study: de invloed van de Duitse moedertaal van NT2-leerders op de keuze van een uitspraakvariant van het leenfoneem [g] in Engelse leenwoorden

Terwijl de meeste Nederlandse woorden één enkele uitspraak hebben, vormen leenwoorden een belangrijke uitzondering op deze aanname. Sprekers van een andere taal kunnen in de uitspraak van de betreffende woorden twee strategieën hanteren; ze kunnen de woorden aan de hand van de uitspraakregels van hun moedertaal adapteren of ze imiteren de uitspraak uit de *source language*. De onwetendheid over de uitspraak van leenwoorden vormt voor tweedetaallearners een extra hindernis die noch de brontaal van de leenwoorden, noch de doeltaal als hun moedertaal spreken. Bij tweedetaalsprekers komt meestal nog een extra, zeker niet irrelevante factor bij; ze spreken een taal die eigen fonologische regels kent rond de betreffende leenfonemen waardoor de keuze van de uitspraakvariant verder kan worden beïnvloed. Deze *case study* met Duitse NT2-leerders geeft inzicht in de keuze van de uitspraakstrategie van het exemplarische leenfoneem [g] dat in het Nederlands niet bestaat, terwijl het foneemsysteem van het Engels en het Duits dat wel kent.

Een uitspraakexperiment met Duitse NT2-leerders dat voor dit onderzoek werd uitgevoerd, waarbij Nederlandse zinnen werden voorgelezen die Engelse leenwoorden met het leenfoneem [g] bevatten, liet zien dat de NT2-leerders – in tegenstelling tot de Nederlandstalige controlegroep – meer onzekerheid vertonen in de uitspraak van leenwoorden. De Nederlandstalige controlegroep heeft in de meeste gevallen als groep consistent gekozen voor een van de twee uitspraakvarianten ofwel, met het oog op het leenfoneem [g], een van de drie mogelijke klanken. Het ging daarbij om de [g] als *imitatie* en de [k] (*final devoicing*) of de fricatieven, die eenvoudigheidshalve worden afgekort [x]¹, als *adaptie* van het leenfoneem – het laatstgenoemde als de voor het Nederlands typische *g-klanken*. De min of meer constante uitspraakkeuze kan op basis van woordspecifieke factoren verantwoord worden; met name speelt het een rol hoe lang het woord al in het Nederlands bestaat maar ook het exogene karakter van een woord leidt tot een geïmiteerde uitspraak door Nederlandstaligen. Juist deze woordspecifieke factoren spelen een minder grote rol bij de keuze van de uitspraak door Duitstalige NT2-leerders. Anders dan de moedertaalsprekers van het Nederlands imiteerden de NT2-leerders minder vaak de uitspraak van de *source language* voor nieuwe en exogene leenwoorden. *Imitation* was in tegenstelling tot de Nederlandstalige controlegroep ondervertegenwoordigd bij de moedertaalsprekers van het Duits. In plaats daarvan grijpen ze meer terug op de uitspraakconventies van hun moedertaal (door hun eigen taalconventies zijn ze beïnvloed bv. door de realisatie van *final devoicing*) en die van het Nederlands door het overgeneraliseren van de nieuw geleerde uitspraakregels van het Nederlands wat bijzonder opviel bij de sprekers met een lager taalniveau.

Door het gebrek aan taalbewustzijn van de vreemde taal bij vreemdetaallearners komt het enerzijds tot een sterkere oriëntatie op de eigen taalconventies en anderzijds tot overgeneralisatie van de uitspraakregels van de nieuw geleerde taal waardoor ze zich minder richten op de oorspronkelijke uitspraakconventies van de *source language*.

¹ Er komen drie relevante varianten van een fricatief voor in het Nederlandse taalgebied. In Noord-Nederland komt de stemloze uvulaire [χ] voor, in Zuid-Nederland de stemhebbende velaire [ɣ] en de stemloze velaire [x]. Voor dit onderzoek was het niet noodzakelijk een onderscheid te maken tussen de drie varianten doordat die verschil vooral zouden voorkomen in de controlegroep.

Abstract: Foreign language learners' use of pronunciation strategies for phonological loans.
Case study: the influence of the German mother tongue of NT2 learners on the choice of a pronunciation variant of the phonological loan [g] in English loanwords

While most Dutch words have a standard single pronunciation, loanwords are an important exception to this assumption. Speakers of another language can use two strategies for the pronunciation of the words in question; they can adapt the pronunciation of the words using the pronunciation rules of their mother tongue or they can imitate the pronunciation from the source language. The lack of knowledge about the pronunciation of loanwords is an additional barrier for second language learners who do not speak either the source language of the loanwords or the target language as their mother tongue. In the case of second-language speakers, there is usually an additional, certainly not irrelevant, factor: they speak a language that has its own phonological rules regarding the loanwords in question, which can have an additional influence on the choice of pronunciation variant. This case study with German NT2-learners provides insight into the choice of pronunciation strategy for the exemplar loan phoneme [g], which does not exist in Dutch, while the phoneme system of English and German do.

A pronunciation experiment with German NT2-learners conducted for this research, in which Dutch sentences containing English loanwords with the phonological loan [g] were read aloud, showed that the NT2-learners - in contrast to the Dutch-speaking control group - showed more uncertainty in the pronunciation of loanwords. In most cases, the Dutch-speaking control group consistently chose one of the two pronunciation variants or, in view of the lehn phoneme [g], one of the three possible sounds: the [g] as imitation and the [k] (final devoicing) or the fricatives abbreviated for simplicity [x]² as adaptation of the loanword – the typical Dutch g-sounds. The relatively constant choice of pronunciation of the Dutch-speaking control group can be justified by word-specific factors; in particular, it plays a role in how long the word has existed in Dutch, but also the exogenous character of a word leads to an imitated pronunciation by Dutch speakers. Precisely these word-specific factors play a lesser role in the choice of pronunciation by German-speaking NT2 learners. Unlike the native speakers of Dutch, they were less likely to imitate the pronunciation of the source language for new and exogenous loanwords; in contrast to the Dutch-speaking control group, imitation was underrepresented among native speakers of German. Instead, they resorted more to the pronunciation conventions of their native language (influenced by their own language conventions through the realization of final devoicing) and those of Dutch by over-generalizing the newly learned pronunciation rules of Dutch, which was particularly noticeable among the lower-level speakers.

The lack of language awareness of the foreign language among foreign language learners leads, on the one hand, to a stronger orientation towards their own language conventions and, on the other hand, to an over-generalization of the pronunciation rules of the newly learned language, which makes them focus less on the original pronunciation conventions of the source language.

² Three relevant variants of a fricative occur in the Dutch language area. In the Northern Netherlands the voiceless uvular [χ] occurs, in the Southern Netherlands the voiced velar [ɣ] and the voiceless velar [x]. For the purposes of this study, it was not necessary to distinguish between the three variants because the difference would mainly occur in the control group.